

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
(навчальної) роботи

проф. Ю.Й. Гумінський

«27» 08 2020 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Завідувач кафедри хірургічної
стоматології та щелепно-лицевої
хірургії

проф. С.М.Шувалов

«27» 08 2020 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОНКОЛОГІЯ

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

кваліфікації освітньої «Магістр стоматології»

кваліфікації професійної «Лікар-стоматолог»

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 222 «Стоматологія»

2020 – 2021 навчальний рік

1. Анотація курсу:

Семестр(и) – 7

Обсяг модуля за 7 семестр: загальна кількість годин – 30 із них лекцій – 4, практичних занять – 16, самостійна робота – 10, кредитів ЄКТС – 1,0

У загальній системі підготовки лікаря стоматолога онкологія є однією з основних дисциплін. Головне завдання курсу онкології полягає в тому, щоб навчити студентів методам обстеження хворого, діагностиці та лікуванню новоутворень щелепно-лицевої ділянки, організаційним заходам щодо запобігання захворюванням. Згідно з навчальним планом вивчення онкологія здійснюється 4 роки навчання, і включає читання лекцій та проведення практичних занять онкологічної хірургічної патології щелепно-лицевої ділянки. Під час розбору окремих захворювань слід висвітлювати питання патогенезу, клінічної картини, діагностики, лікування, профілактики, медичної, соціальної і трудової реабілітації.

У лекціях з онкології висвітлюються проблемні питання етіології та патогенезу онкологічних хірургічних захворювань, їх клініки, лікування, профілактики з урахуванням сучасних досягнень медицини, виходячи з теорії цілісності організму та його нерозривного зв'язку з навколишнім.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними модулю (залікового кредиту).

Програма дисципліни структурована в 1 модуль, до складу якого входить 1 змістовий модуль, 1 диференційний залік. Кредитно-трансферна система організації навчального процесу спонукає студентів систематично вчитися протягом навчального року.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідного розділу хірургічної стоматології.

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічними, бо передбачають:

- Курацію хворих з онкологічною хірургічною патологією щелепно-лицевої ділянки (а при їх відсутності в клініці - розбір клінічних ситуаційних завдань чи архівних історій хвороби): збирання загального та професійного анамнезу, проведення обстеження;

- Обґрунтування попереднього діагнозу;

- Складання плану дообстеження хворого та інтерпретація даних лабораторних та допоміжних методів досліджень;

- Проведення диференціального діагнозу та обґрунтування клінічного діагнозу;

- Складання схеми раціонального лікування;

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями, засвоєння змістових модулів - на практичних підсумкових заняттях. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тести, розв'язування ситуаційних задач, заповнення робочих зошитів, оцінка даних санітарно-гігієнічної характеристики умов праці. Інтерпретація лабораторних досліджень і трактування та оцінка їх результатів, аналіз і оцінка результатів

інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, його систем та органів; контроль практичних навичок.

Підсумковий контроль засвоєння модулю проводиться після його завершення. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

2. Передреквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Передреквізити (Prerequisite) – анатомія, як фундаментальна основа будови зубощелепової системи; гістологія, як наука про гістологічну будову тканин обличчя; біохімія, мікробіологія, фармакологія, фізіологія, патофізіологія, патологічна анатомія.

Постреквізити (Postrequisite) – сучасна хірургічна стоматологія формує засади поглибленого вивчення магістрами наступних спеціалізованих дисциплін клінічного профілю - терапевтична стоматологія, стоматологія дитячого віку, ортопедична стоматологія.

3. Мета курсу: набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо діагностики професійних захворювань в процесі вивчення дисципліни «хірургічна стоматологія»

4. Результати навчання дисципліни:

знати: клініку, діагностику, лікування, профілактику при хірургічних захворюваннях щелепно-лицевої ділянки

вміти: поставити діагноз хірургічного захворювання ЩЛД на основі сукупності даних обстеження

здатен продемонструвати: знання і практичні навички з дисципліни

володіти навичками: методики обстеження хворого

самостійно вирішувати: питання створення плану обстеження хворого

5. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тематика практичних занять для студентів 4 курсу (7 семестр)

№	Назва теми практичного заняття	Годин
1.	Аудиторна робота Методи обстеження хворих з пухлинами та передпухлинними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки.	2
	Самостійна робота Рак губи, язика, стравоходу, шлунка, підшлункової залози, ободової і прямої кишки: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація периферичних лімфатичних вузлів, поверхнева та глибока пальпація органів черевної порожнини, пальцеве ректальне дослідження, методика ректороманоскопії та колоноскопії, методика езофаго-гастроскопії.	2
2.	Аудиторна робота Передракові захворювання обличчя і порожнини рота. Класифікація. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Рак легень, пухлини середостіння, лімфогранульоматоз: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація грудної клітки та регіонарних лімфовузлів, аускультация та перкусія легень для виявлення порушень бронхіальної прохідності та наявності вільної рідини у плевральній порожнині; методика бронхоскопії і плевральної пункції.	1
3.	Аудиторна робота	2

	Злоякісні пухлини шкіри обличчя: базально-клітинний і плоскоклітинний рак, злоякісна меланома, фібросаркома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	
	Самостійна робота Рак молочної і щитовидної залози, рак шкіри, меланома: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація молочної і щитовидної залози та регіонарних лімфовузлів; пункційна аспіраційна біопсія пухлин молочної і щитовидної залози. Дерматоскопія, біопсія шкіри, узяття зскоблення з пухлини.	1
4.	Аудиторна робота Злоякісні пухлини органів порожнини рота. Рак губи, язика, щоки, слизової оболонки порожнини рота. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Рак тіла, шийки матки, яєчників: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація регіонарних лімфовузлів, бімануальне дослідження.	1
5.	Аудиторна робота Злоякісні пухлини щелеп: рак і саркома нижньої і верхньої щелепи. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.	2
	Самостійна робота Рак нирки, сечоводу, сечового міхура передміхурової залози: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, бімануальне дослідження, узяття змиву зі статевого органа, методика цистоскопії.	1
6.	Аудиторна робота Методи операцій на щелепах при пухлинах і пухлиноподібних ураженнях. Операції на шляхах регіонарного метастазування.	2
	Самостійна робота Курація хворих з метою визначати тактику обстеження і ведення хворих на найбільш поширені онкологічні захворювання.	2
7.	Аудиторна робота Підсумковий контроль.	2
	Самостійна робота Підготовка до підсумкового контролю засвоєння модуля.	2
8.	Аудиторна робота Диференціальний залік.	2
	Аудиторна робота	16
	Самостійна робота	10
	Лекції	4
	• Всього.	30

Тематика лекцій для стоматологічного факультету(7 семестр)

№	Тема лекції	Кількість годин	Лектор
1	Організація онкологічної допомоги населенню. Загальні принципи діагностики та лікування хворих з передпухлинними захворюваннями та пухлинами обличчя, органів порожнини рота, шиї.	2,0	Доцент Кушта А.О. Доцент Орлов В.Г.
2	Рак слизової оболонки верхньої та нижньої щелеп. Клініка, діагностика та лікування.	2,0	Доцент Кушта А.О. Доцент Орлов В.Г.

Перелік тем для самостійної роботи студентів (7 семестр)

4-го курсу при вивчення онкології

Назва теми	Кількість годин
Рак губи, язика, стравоходу, шлунка, підшлункової залози, ободової і прямої кишки: збір	2

скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація периферичних лімфатичних вузлів, поверхнева та глибока пальпація органів черевної порожнини, пальцеве ректальне дослідження, методика ректороманоскопії та колоноскопії, методика езофаго-гастроскопії.	
Рак легені, пухлини середостіння, лімфогранульоматоз: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація грудної клітки та регіонарних лімфовузлів, аускультация та перкусія легень для виявлення порушень бронхіальної прохідності та наявності вільної рідини у плевральній порожнині; методика бронхоскопії і плевральної пункції.	1
Рак молочної і щитовидної залози, рак шкіри, меланома: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація молочної і щитовидної залози та регіонарних лімфовузлів; пункційна аспіраційна біопсія пухлин молочної і щитовидної залози. Дерматоскопія, біопсія шкіри, узяття зскоблення з пухлини.	1
Рак тіла, шийки матки, яєчників: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, пальпація регіонарних лімфовузлів, бімануальне дослідження.	1
Рак нирки, сечоводу, сечового міхура передміхурової залози: збір скарг, анамнезу; загальний огляд хворого, бімануальне дослідження, узяття змиву зі статевого органа, методика цистоскопії.	1
Курація хворих з метою визначати тактику обстеження і ведення хворих на найбільш поширені онкологічні захворювання.	2
Підготовка до підсумкового контролю засвоєння модуля.	2
Всього	10

**Перелік питань для підсумкового модульного контролю з дисципліни «онкологія»
для студентів 4-го курсу стоматологічного факультету (7 семестр)**

1. Організація лікування і диспансеризація хворих з пухлинними процесами обличчя і шиї.
2. Класифікація пухлин щелепно-лицевої ділянки за тканинною приналежністю, локалізацією, ступенем диференціювання
3. Класифікація злоякісних пухлин обличчя і шиї за поширеністю (TNM).
4. Основні методи діагностики новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
5. Додаткові методи діагностики новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
6. Види патоморфологічного дослідження новоутворень щелепно-лицевої ділянки. Біопсія.
7. Рівні діагностики злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
8. Онкологічна настороженість
9. Синдром малих ознак А.І.Савицького
10. Фактори, що сприяють виникненню передраків.
11. Облігатні передракові стани щелепно-лицевої ділянки. Етіологія. Класифікація. Клініка.
12. Облігатні передракові стани щелепно-лицевої ділянки. Діагностика. Лікування.
13. Факультативні передракові стани щелепно-лицевої ділянки. Етіологія. Класифікація. Клініка.
14. Факультативні передракові стани щелепно-лицевої ділянки. Діагностика. Лікування.
15. Диференційна діагностика доброякісних та злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
16. Злоякісні пухлини шкіри обличчя: базально-клітинний рак. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування
17. Злоякісні пухлини шкіри обличчя: плоскоклітинний рак. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.
18. Диференційна діагностика базально-клітинного та плоскоклітинного раку шкіри обличчя.
19. Злоякісні пухлини шкіри обличчя: злоякісна меланома. Морфологічні особливості. Клініка, діагностика і лікування.
20. Рак губи. TNM. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування..
21. Рак язика. TNM. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
22. Злоякісні пухлини органів порожнини рота. Рак щок. Морфологічні особливості. TNM. Клініка, діагностика і лікування.
23. Злоякісні пухлини органів порожнини рота. Рак дна порожнини рота. Патологічна анатомія. Морфологічні особливості. TNM. Клініка, діагностика і лікування.
24. Злоякісні пухлини слинних залоз: муко епідермальна пухлина. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
25. Злоякісні пухлини слинних залоз: аденокістозна карцинома (циліндрома). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
26. Злоякісні пухлини слинних залоз: аденокарцинома. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
27. Злоякісні пухлини слинних залоз: аденолімфома (пухлина Уортіна, онкоцитом). Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування

28. Саркоми щелепно-лицевої ділянки. Класифікація (за тканинною приналежністю, поширеністю). Клініка. Особливості метастазування. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
29. Рак слизової оболонки альвеолярного відростка нижньої щелепи. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
30. Рак слизової оболонки альвеолярного відростка верхньої щелепи. Клініка. Діагностика. Патологічна анатомія. Лікування.
31. Основні принципи хірургічного лікування злоякісних новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
32. Загальнозміцнююча терапія при злоякісних новоутвореннях щелепно-лицевої ділянки.
33. Операції на шляхах регіонарного метастазування при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки і шиї. Операція Ванаса.
34. Операції на шляхах регіонарного метастазування при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки і шиї. Верхньощийне висічення.
35. Операції на шляхах регіонарного метастазування при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки і шиї. Операція Крайля.
36. Операції на шляхах регіонарного метастазування при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки і шиї. Фасціальне-футлярне висічення.
37. Методи операцій на щелепах при злоякісних пухлинах.
38. Покази до використання променевої терапії при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки.
39. Покази до використання хіміотерапії при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки.
40. Принципи вибору променевої терапії при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки в залежності від ступеню диференціювання клітин.
41. Принципи вибору хіміотерапії при злоякісних пухлинах щелепно-лицевої ділянки в залежності від ступеню диференціювання клітин.
42. Особливості післяопераційного перебігу та догляду за онкостоматологічними хворими. Контроль дихання, роботи серця, догляд за трахеостомаю, знеболення.
43. Особливості післяопераційного перебігу та догляду за онкостоматологічними хворими. Особливості харчування.
44. Медична реабілітація хворих з пухлинами обличчя, органів порожнини рота.
45. Пластичне закриття дефектів, протезування щелеп, зубів.

6. Види навчальних занять: лекція, практичне заняття, консультація.

7. Форма навчання: денна.

8. Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний.

9. Методи контролю: усний, письмовий, тестовий.

10. Форми підсумкового контролю: підсумковий модульний контроль: диференційний залік та залік.

11. Засоби діагностики успішності навчання: питання для поточного контролю, задачі, тести.

12. Мова навчання: українська.

13. Система оцінювання успішності студентів з онкології

Тема	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль	$4 \times 20 = 80$
Індивідуальна робота	-
ПК	120
Всього	200

Примітки: „5” – 20 балів, „4” – 17 балів, „3” – 13 балів, „2” – 0 балів

Загальні критерії оцінки за підсумковий модульний контроль

Підсумковий тестовий контроль – 20 питань (20 хвилин). Кожна правильна відповідь – 4 бали /

Критерії оцінки за дисципліну

„5”А – 180-200 балів, „4”В – 170-179 балів, „4”С – 160-169 балів, „3”D – 141-159 балів, „3”E – 122-140 балів, „2”FX – 72-121 бал, „2”F – 1-71 балів

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Оцінка з дисципліни «Хірургічна стоматологія» виставляється за 200-бальною шкалою та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах (максимальна кількість балів – 80) та оцінки підсумкового контролю (максимальна кількість балів – 120). **Зарахування кредитів за вивчену дисципліну здійснюється за умови накопичення студентом 122 бали** (що відповідає мінімальному значенню оцінки E за Шкалою ECTS).

Оцінювання знань з дисципліни проводять з урахуванням відповідних шкал:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за Шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
180 – 200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю неточностей)
170 – 179	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками)
160 – 169		C	Добре (в цілому правильне виконання з незначною кількістю суттєвих помилок)
141 – 159	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
122 – 140		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 72–121 бал (FX) студент має право повторно її скласти: один раз кафедральній комісії за участю завідувача кафедри, останній раз – комісії за участю завідувача кафедри та представника деканату.

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 1–71 балів (F) студент зобов'язаний повторно її вивчити. Рішення приймається керівництвом НМУ відповідно до нормативних документів, затверджених у встановленому порядку.

14. Політика курсу

Політика курсу здійснюється згідно Закону «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Статуту ВНМУ ім. М.І.Пирогова, Правил внутрішнього розпорядку ВНМУ, Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова, Кодексу академічної доброчесності, Положення безпеки про порядок проведення навчання і перевірки знань

15. Перелік навчально-методичної літератури

1. Маланчук В.О. та ін. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник у двох томах. – К., ЛОГОС, 2011. – 672 с.

2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін., за ред. В.О. Маланчука. – К.: Медицина, 2009. – 592 с.
3. Тестові завдання з хірургічної стоматології Крок 2 / В.О. Маланчук, О.С. Воловар, О.Л. Ціленко та ін. – Біла церква: ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2015. – 248 с.
4. Маланчук В.О., Чепурний Ю.В. Травматичні пошкодження орбіти і слъзовідвідних шляхів. – Біла церква: ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2014. – 176 с.
5. Маланчук В.О., Кришук М.Г., Копчак А.В. Імітаційне комп'ютерне моделювання в щелепно-лицевій хірургії. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. – 231 с.
6. Історії хвороби з хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії / В.О. Маланчук, О.С. Воловар, О.Л. Ціленко та ін. – К.: Альфа. Реклама, 2015. – 196 с. (укр., рос., eng.).
7. Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 320 с. (укр., рос.).
8. Афанасьев В.В. Хирургическая стоматология. – Издательство: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 880 с.
9. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
10. Горішний Б.М., Рибалов О.В. Щелепно-лицьова хірургія екстремальних ситуацій. - Полтава, 2000. - 221 с.
11. Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 320 с.
12. Маланчук В.О., Кришук М.Г., Копчак А.В. Імітаційне комп'ютерне моделювання в щелепно-лицевій хірургії. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. – С. 231.
13. Стоматология: Учебник / Под ред.Т.Г. Робустовой. - М.: Медицина, 2008. - 816 с.
14. Хирургическая стоматология: Учебник / Под ред.Т.Г. Робустовой. - М.: Медицина, 1999. - 576 с.

Інформаційні ресурси

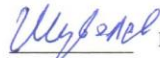
Сайт кафедри – <http://www.vnmu.edu.ua/%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%85%D1%96%D1%80%D1%83%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97>

Сайт бібліотеки – <http://library.vsmu.edu.ua/>

Електронна адреса кафедри – surg.stom@vnmu.edu.ua

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ВНМУ ім. М.І. Пирогова Протокол № 1 від 22 серпня 2020 року

Завідувач кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

 проф. Шувалов С.М.
підпис прізвище та ініціали

Викладач кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

 доц. Поліщук С. С.
підпис прізвище та ініціали